

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. н. Лаура Иванова Димитрова на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, професионално направление: 1. 3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по изобразително изкуство)

Тема на дисертацията:

Модел за развитие на визуалното изразяване в обучението по изобразително изкуство в 7. и 8. клас на общообразователна подготовка в средните училища

Автор: Елена Веселинова Панайотова

докторант към КАТЕДРА „ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА“,
ФАКУЛТЕТ ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВАТА,
СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Научен ръководител:

доц. д-р Мая Веселинова Димчева

Дисертационният труд наброява 247 страници и включва увод, три глави, обобщения и изводи, заключение и списък на използваната литература от общо 131 източника – български и чуждестранни. В отделно книжно тяло са поместени приложенията към дисертацията.

В дисертационния труд са засегнати актуални проблеми, свързани с търсенето на „ефективни способи за развитие на визуално-комуникативните възможности на учениците с оглед на съвременните изисквания“ по дисциплината Изобразително изкуство и с изграждането „на активна позиция“ при овладяване на знания и умения, развиване на

самостоятелността и творческата активност при решаване на проблеми от областта на „изобразителното творчество“. Това обяснява и интереса на докторантката към педагогическата теория и практика и приложението им при обучението на ученици по дисциплините Изобразително изкуство и Информационни технологии. Предложеният в дисертацията педагогически модел е насочен към активизиране на творческата дейност на учениците, едновременно с усвояване и ефективно използване на съвременните технически достижения.

Точно са формулирани основният изследователски проблем, обектът и предметът на изследване. Разработена е хипотезата на дисертационния труд. Очертани са основните цели и задачи. Използваните изследователски методи са съобразени с характера на дисертацията и нейната специфика. Приложен е комплексен интердисциплинарен подход.

В първа глава на дисертационния труд с название „Теоретична рамка“ е представена културологичната и философска същност на визуалния образ на Дървото на живота и е направен подробен анализ на символиката му и използването на неговото изображение в традиционното изкуство.

Във втора глава с название „Учебен процес. Необходими знания и умения“ е разгледано мястото и ролята на обучението по изобразително изкуство и информационни технологии съгласно нормативните изисквания в България за този род обучение, като е поставен акцент на мястото и ролята на съответните дисциплини в седми и осми клас на общообразователното училище. Разгледани са някои от утвърдилите се методи на преподаване на изобразително изкуство и компютърна графика

В глава трета с название „Описание на предложени педагогически модел. Апробиране на модела.“ е представен разработеният и апробиран от докторантката педагогически модел, който включва 112 учебни часа, разпределени по следния начин: 17 седмици x 2 учебни часа Изобразително изкуство; 27 седмици x 2 учебни часа Компютърна графика и анимация; 12

седмици x 2 учебни часа Информационни технологии. Дисертантката набелязва основните задачи и предлага разработени сценарии за уроци и подходяща методическа организация на учебния процес и предлага педагогически модел, който се основава на системно-интегралния подход и е предназначен за часовете по изобразително изкуство, компютърна графика и анимация и информационни технологии, които дисертантката разглежда като взаимно „допълващи се предмети според целите и задачите, поставени в програмата“, която е замислена така, че да създаде нагласа у учениците да уважават и ценят традиционното изкуство и „да черпят ценни идеи от него“, за да творят в условията на съвременността, създавайки актуални дизайнерски решения „с грамотно и компетентно прилагане на достиженията на информационните технологии“. Използвани са следните подходи: диференциран подход, който предоставя на учениците възможност за самостоятелен избор, като се взема предвид общо поставената тема и задължителните изисквания, учениците са поощрявани да изявяват индивидуалните си особености. В резултат на него учениците проявяват повече самостоятелност; стимулирана е художествената им активност; сами достигат до определени изводи и идеи относно бъдещата им работа. Друг подход е индивидуалният, той е приложен в случаите на самостоятелна работа с учениците и дава възможност да се изгради цялостна представа за всеки от тях, като отделна личност със собствени качества и възможности. Приложението на съответните подходи води до положителна промяна в отношението на учениците към традициите в изкуството, повишаване на количеството и качествено на придобитите знания и умения, свързани с приложението на информационни технологии в процеса на обучение. Комплексно-интегралният подход, който също е използван, провокира и дава възможност за изява на разнообразните интереси на учениците, стимулира креативността им. Приложен е и

проблемно-ситуационният подход с цел активиране на познавателната дейност на учениците и изява на творческите им способности.

Разработена е система от критерии за оценка на знанията и уменията на обучаемите, както и тестове за проверка знанията им в областта на векторната графика и растерната компютърна графика. Представени са резултатите от констатиращия и контролния експеримент. Направен е сравнителен анализ на резултатите от входното и изходното ниво. Проведеният експеримент категорично потвърждава хипотезата на дисертационния труд, а именно: предложеният педагогически модел подобрява творческите умения и повишава знанията на учениците, като способства за визуалното им изразяване.

За основни приноси на този дисертационен труд считам:

1. Анализът на материали, свързани с културно-историческото наследство по темата „Живот в развитие и вечно повторение“.

2. Представянето на творчеството на Владимир Димитров Майстора в контекста на съответната тема.

3. Изтъкването на необходимостта от възпитание на учениците съгласно принципа за устойчиво развитие с цел възстановяване и опазване на хармонията на Земята.

4. Създаването и апробирането на педагогически модел за развитие на визуалното изразяване на ученици от 7. и 8. клас в часовете по изобразително изкуство и информационни технологии с насочване на вниманието на учениците към философията на артефакти от културно-историческото наследство.

5. Доказването на ефективността на апробирания педагогически модел, чрез статистически материали, отчитащи резултатите на учениците.

Представените илюстрации (в отделно книжно тяло) точно и по убедителен начин допълват дисертационния труд.

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията.

Докторантката има седем научни публикации по темата на дисертационния труд в реферирани научни издания.

Дисертацията засяга значими проблеми, свързани с традиционното изкуство в контекста на съвременното обучение, където се адмира приложението на най-новите технически достижения.

Дисертацията има основни приноси с предимно практико-приложен характер.

Използваните литературни източници са цитирани коректно.

Изследването би могло да послужи като основа при бъдещи теоретични и практически проучвания в същата област или в други сродни области.

Оценката ми за дисертацията и автореферата е положителна.

Убедено предлагам на Елена Веселинова Панайотова да бъде присъдена ОНС „доктор“.

11. 02. 2020 г.

Проф. д. н. Лаура Димитрова